

Subject Area
Fine Arts

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 97
PP: 1509-1517

Arrival
21 March 2022

Published
30 April 2022
Article ID Number
62085

Article Serial Number
35

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.2928/88/sss.62085>

How to Cite This Article
Aslan, H. & Tezcan, H.
(2022). "Art Nouveau
Sanat Akımının Cam Ve
Seramik Sanatına
Etkileri" International
Social Sciences Studies
Journal, (e-ISSN:2587-
1587) Vol:8, Issue:97;
pp:1509-1517

Social Sciences Studies
Journal is licensed under a
Creative Commons
Attribution-NonCommercial
4.0 International License.

Art Nouveau Sanat Akımının Cam Ve Seramik Sanatına Etkileri

Effects Of Art Nouveau Art Movement On Glass And Ceramic Art

Nuray ASLAN¹ Hülya TEZCAN²

¹ Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekstil ve Moda Tasarım Öğrencisi, İstanbul, Türkiye

² Prof. Dr. Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekstil ve Moda Tasarım Bölümü, İstanbul, Türkiye

ÖZET

Moda, insanlığın var olmasından bu yana kapanma ihtiyacını zaman içerisinde giyim tarzına yansıtarak, mekan ve zaman göre değişiklik göstermiştir. Bu düşünce tarzı geçmişten günümüze kadar uzanan ve modern çağın oluşturduğu gelişimler ile her geçen gün farklılıklar göstererek yeni bir sektör haline almaktadır. Bu çalışmada Art Nouveau döneminde sanat akımının tekstil üzerine yansımaları araştırılmıştır. Çalışmaya moda ve tekstil sektörünün tarihi gelişimi ile giriş yapılmış, ardından Art Nouveau akımının cam ve seramik Sanatına yansımalar ve mimariye etkileri incelenmiştir. Art Nouveau dönemin özellikleri ve sanatçıları araştırılmıştır. Mimari ve sanat çalışmaları üzerindeki etkileri fazla olan Art Nouveau akımı, tekstil sektörü üzerinde de aynı etkiyi sahip olup olmadığı incelenmiştir. Bu kavramın literatür taramasını farklı kaynaklardan derleyip toparlayarak bilgilerini analiz edip, Art Nouveau Döneminde Sanat Akımının Tekstil Üzerine Yansımalarını araştırmaktır. Bu çalışma bir anket çalışması olmadığı için evren ve örneklem söz konusu değildir.

Anahtar Kelimeler: Art Nouveau Akımı, Tekstil Sektörü, Art Nouveau Tasarımlar, Cam Sanatı,

ABSTRACT

Since the existence of humanity, fashion has changed according to space and time, reflecting the need for closure to the style of clothing over time. This way of thinking is becoming a new sector by showing differences day by day with the developments created by the modern age and extending from the past to the present. In this study, the reflections of the art movement on textiles in the Art Nouveau period were investigated. The study was started with the general definition of the fashion and textile industry and then has the Art Nouveau movement's diversity according to countries been shaped according to the adoption of this movement and the culture of the region. Examples of designs made during the period when Art Nouveau was active are presented. In addition it has been tried to determine whether this trend, which has a great impact on art and architectural structures has an effect on the textile sector, through the examples given. The aim is to analyze the information of this concept by compiling the literature review from different sources and to research the Reflections of the Art Movement on Textile in the Art Nouveau Period. Since this study is not a survey study, there is no universe and sample. Within the scope of the research nine countries in Europe and Turkey are included.

Key Words: Art Nouveau, Textile Sector, Art Nouveau Design

1. GİRİŞ

Bu çalışmada, Art Nouveau'nun sanat akımını ve Tekstil moda tasarımına olan yansımaları araştırılmıştır. Art Nouveau akımının gelecek kuşaklara aktırılması ve sürdürülebilmesi için tekrardan güncellenmiştir. Moda tasarımında ve daha öncesinde konut tekstillerinde etkili olup daha sonra yenilenerek sanat akımına dönüşmüştür. Sanayi devriminden sonra meydana gelen sanatsal akımının farklılıkları belirlenmiştir. Nouveau'nun başka sanat akımlarından moda ve tekstil tasarımları bakımından eşsiz ayrı olduğu görülmüştür.

Nouveau sanat akımının oluşması için düşsel ve edimsel olarak gerekli altyapılarının materyalleri hazır hale getirilmiştir. 1870'li dönemde Avrupa'nın finansal, kültürel ve sosyal, düşünsel bilimsel öğeleri hazırlanmıştır.

Art Nouvea akımı tekstil ve moda tasarımında zamansız bir akım olarak yerini almıştır. Bu dönemi takip eden ve karşıtlar akımlar, tepkiler ortaya çıkmış olsa da tarih sıralamasında farklı branşların da yerini aldığı görülmektedir. Nouveau akımı öz yapısını ve karakteristik özelliğinden dolayı yıpranmayan ve eskimeyen akım olma yapısını koruduğu görülmektedir. William Morris 1870 yıllarının öncüsü olduğu ve Nouveau sanat akımlarının moda ve tekstil tasarımlarındaki renkleri, doku yüzeyi, ışık ve çıkış noktası olarak farklı etkilerini meydana çıkarmaktadır. Tekstil ve giyim ürün tasarımlarında: Eğik, meyili çizgilerden oluşan yoğun işlemlerinin yanında sade ve geometrik anlatım üsluplarını içermektedir. Aynı zamanda kontrastlı olmalarına rağmen birbirleri ile olan uyumu tasarımcılarda tarafından beğeni kazanmıştır. Bu nedenle Nouveau ile ilgili tasarımlara ve analizlere yere verilecektir.

1.1. Problem Durumu

Sanayileşmenin şehre ve kent alanlarına verdiği zararlar, üretilmiş olan malların tasarımlarını da etkilediği görülmüştür. Tasarımların süslemelerin makinelerle yapılmasından dolayı beğeni oranları azalmıştır. Yapılan

ürünlerin kaba ve çirkin olması da tepki almıştır. Bunun sonucunda endüstri ürünlerine XIX. Yy. ikinci yarısında yoğun bir biçimde karşı çıkan, zevk ve beğeni kaybolmaya başlamıştı. W.Morris, Ortaçağ sanatının yeniden canlanması çabalarına girerek sanatsal egemenliğinde gelişme kazanmasına neden olmuştur. Tasarımcıların yaklaşımları zevk ve beğeni konusunda pozitif yönde değişikliklerin meydana çıkması ile yeni tarz ve stillerin temeli de atılmaktaydı. Art-Nouveau XIX. yy. ortalarından itibaren mimari ve süsleme sanatlarında önemli bir akım olarak bilinmektedir. En değerli eserleri ise, mimari alanlarında görülmektedir.

Art Nouvea akımının pek fazla ülkede görülmeye başlamıştır. İngiltere'den başlayarak daha sonra Fransa ve Belçika da yayılmıştır. Bu bağlamda Orta Avrupa'da genişlemesi ve birçok ortak zemini de işaret ettiği görülmektedir. Avrupa ülkelerinde yeni üst seviye sınıfların oluşması ve bu oluşan sınıfların başında zenginler dahil olmak üzere özgürlükçü ve aydın soylular bulunmaktadır. Soyluların etik normların ve isteklerinin estetik gereksinme ve Nouvea' unun oluşumunda payı büyük olduğu bilinmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı Art Nouveau Döneminde Sanat Akımının Tekstil Üzerine Yansımaları incelenmiştir. Art Nouvea'nın tekstil konusu ile ilgili olarak yeni bir akımın oluşu ve yayılması noktasında, Nouveau akımının etkileşim ya da taklit edilme sonucunda değil ortak bir özlem sonucunda ortaya çıktığını vurgulamaktır.

Bu amaca yönelik belirlenen alt problemler şunlardır

- ✓ Art Nouveau sanat akımının diğer ülkeler bazında değişiklik göstermesi bölge kültürüne göre farklılık göstermiş midir ?
- ✓ Art Nouveau akımının sanat dünyasına ne düzeyde etlidir?
- ✓ Art Nouvea 'nın Dünya Tarihinde Sanat Akımlarına etkisi ne düzeydedir?
- ✓ Art Nouvea moda ve tekstil üzerindeki etkisi hangi seviyededir ?

1.3. Araştırmanın Önemi

Art Nouveau sanat akımının katkıları günümüz layık değerler için polemik yaratması ile dönem için getirdiği değerler bir gerçektir. Art Nouveau pek çok sanattan etkilendiği gibi özellikle Uzakdoğu sanatından etkilendiği dikkat çekmiştir. Bundan dolayı diğer sanatçılar için de ilham kaynağı olduğu bilinmektedir. Aynı zamanda çağdaş sanat akımı için de hammadde hasine geldiği görülmektedir. Art Nouveau sanat çalışmalarının pek çok alanda kullanılmaya başlanması, araştırmanın önemini günümüz dönemine yansıtmaktadır.

1.4. Yöntem

Araştırmamız nitel betimsel analiz yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Verilere alan araştırması yolu ile ulaşılmış olup, değerlendirilmeye alınmıştır. Bu çerçevede veri kaynağı olarak; Acarindex, Google Scholar, TrDizin, Ulusal Tez Merkezi (Yök) tarafından yayınlanan makale ve tezlere ulaşılarak araştırma sağlanmıştır.

2. DÜNYA TEKSTİL TARİHİ

Tekstil, dokuma ve dokumacılık olarak tanımlanmış olsa da bazı üretim yöntemlerini de içine almaktadır; keçeleştirme, örme, kumaştan giysiye, elyaftan ipliğe kadar bütün süreci dahil eden genel bir kavram olarak bilinmektedir (Ergür , 2002, s. 265).

Tekstil uygulamalı bir sanat dalıdır. Toplumsal olaylardan, zanaattan teknolojiye kadar pek çok farklı alanlarla bağlantılıdır. Tekstil tasarım sürecinin zanaatın ve makineleşme ile izlerinin yok olması ve tasarım kavramlarının doğması ile başladığı zaman endüstri devriminden sonrasına denk gelmektedir (Güvenç, 1999, s. 185).

Sanayileşme ilk olarak Avrupa'da daha sonra ise bütün Dünya'ya yayıldığı görülmüştür. İngiltere diğer ülkelere 19 yüzyılın ortalarına kadar öndeydi(Günay, 2002, s. 12).

Batı toplumunun yaşamını derinden değiştiren ve günümüze kadar devam eden, ulaşım ve tarımsal üretim şekillerinin değişmesi ile beraber bütün sistemi içine alan derin dönüşümleri kapsamaktadır (Tanilli , 2016, s. 117).

Tarımsal düzenden sanayi düzenine geçilmesi ile beraber doğa ve insan ilişkisinin yeri değişmiştir. Bundan dolayı yeni toplumsal sınıflar ortaya çıkmıştır. Tüccar sanayici yerini almıştır (Sağocak, 2003, s. 1).

Hayatın yeniden şekillenmesi ile makineleşmeye geçilmesi ile dünya içinde sanat da kendi yerini sorgulamaya başlamaktadır. Bundan dolayı Avrupa'da pek çok tasarım hareketlerinin ve sanat akımlarının oluşmasına neden olmuştur. Aynı zamanda ulaşım ve iletişim olanaklarının artış göstermesi ile dünyaya da yayılmıştır. Tekstil sektörü dünya genelinde, sanayileşme sürecindeki diğer ülkelerinde gelişmesinde önemli derecede etkili olmuştur. Tekstil sektörü pek çok ülke için vazgeçilmez bir sektör haline gelmesinin nedeni ihracat ve kata değer paylarının

yüksek olmasından kaynaklıdır. Günümüzde gelişen ve damgasını vuran tekstil ve hazır giyim sanayisi şu anda gelişmekte olan diğer ülkelerin kalkınmasında da etkili olduğu görülmektedir Alptekin, 2010, s. 8).

Hızlanan küreselleşme tekstil ve hazır giyim sanayisinde ticaret akışında canlanma sağlamıştır. 1980'den sonra tekstil ve hazır giyim sanayisinin toplam kapasitesinin yarısı gelişmiş ülkelerden, gelişime gösteren ülkelere doğru kaydığı tespit edilmiştir. Günümüzde küreselleşen sektör haline gelmiştir. Küreselleşme, hazır giyim ve tekstil tasarımı kumaşları Kore'de imal edilmiştir. Bundan dolayı üreticiler yalnızca iç piyasadaki şartlara göre strateji belirlemekle kalmamış küresel durumu da göz önünde tutmuşlardır da (Aydoğdu, 2012). (Aydoğdu, 2012, s. 8).

2.1. Dünya Tekstil ve Moda Sektörü

İnsanoğlu soğuktan korunma ve ısınma, kapanma gibi gerçeklerden dolayı başlangıçtan bu günümüze kadar kıyafet kullanmaktadır. İnsanların kullandığı kıyafet ve giysiler zaman içerisinde teknolojik gelişmelerden etkilenmiştir. Sanayi devriminden önce genellikle iplikler, yün ve pamuktan üretilirdi. İpliklerin dokuması a el tezgâhların da yapılmaktadır. Taleplerdeki artış dünya nüfusundaki artışa bağlı olarak iplik üretimini ve tekstil dokumacılığını da etkilediği görülmekteydi. Sanayi devriminden önce de tekstil üretimleri dış alım, dış satım yapacak kadar gelişmiş üretim ağına hakimdi. Moda kavramsal olarak kullanılmamış olsa da, özellikle yöneticiler, saraylar, askerler ve zenginlerin giysi tasarımına önem verdikleri için tekstilin elle yapılan tasarımı da gelişme göstermiştir İnalçık, 2008).

Geçmiş döneme bakıldığında ise, M.Ö. 12.000'lerde Mezopotamya'da dokumanın başlangıcı ilgili bilgilere ulaşılmaktadır (Michael, 1996, s. 98). M.Ö. 7000 yılına kadar uzanmakta olan keten dokuma parçalarına kazı çalışmalarında rastlanmaktadır. M.Ö 3000'lerde ipeğin Çinliler tarafından kullanıldığı bilgisine ulaşılmıştır. M.Ö. 2000'lerde önce Batı Asya'ya ve buradan da Hindistanlı esnaf aracılığı ile Akdeniz çevresine kadar genişlediği bilgisine rastlanmaktadır. İngiltere'de enerji, çelik, tekstil demire ve ulaşma alanlarındaki hızlı buluşlar makineleşmiş endüstrinin oluşmasına neden olmuştur. Bu dönem Sanayi Devrimini on sekizinci yüzyılın ikinci yarısı ile on dokuzuncu yüzyılın ilk yılları arasına rastlar (Turgut, 2010, s. 8-12).

3. DÜNYA TARİHİNDE SANAT AKIMLARI

3.1. Tarihsel Süreçte Art Nouveau Akımı

Fransa'da ve İngiltere'de 19 yüzyılda yaşanan iki büyük devrim esnasında başlayan değişimler kısa süre içinde diğer Avrupa ülkelerinde de geçerli hale gelmiştir. Bu nedenle tekrardan toplumsal bir yapı oluşmuş ve sanatçının da bu değişen yapı ile ilişkisi yeniden değişim göstermiştir. Bu farklılıklar sonucunda sanatçının çalışmaları etkilenmiş ve aynı zamanda soylu insanların da ilgisini ve beğenisini kazanmıştır. Sanayi devrimi sürecinde yaşanan durumlar bilimsel ve teknik açıdan pozitif yönde gelişmeler göstermiştir. Bu durum aynı zamanda sanatsal değer taşıyan çalışmaların daha uygun fiyatlarla satılmasına zemin hazırladığı gibi büyük bir kitle oluşmasına da neden olmuştur. İmalatların makine ile fazlaca üretilmesine sebep olduğu gibi el sanatların da değer kaybettiği görülmüştür. İngiltere'den ilk refleks gelmesi ile beraber El Sanatları ve sanat Hareketlerinin öğretileri pek çok sanat disiplini etkilemiştir. Nouveau Akımı'nın zeminini oluşturmuştur. Art Nouveau akımının meydana çıkması ile 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başında Avrupa ve Kuzey Amerika'da etkileri olduğu görülmektedir (Ezacıbaşı, 2008, s. 135).

Art Nouveau'nun giderek önem kazanması akımın ulusal bilinç ve milliyetçilik konsepti'nden kaynaklanması ile ilgilidir. Akım tek bir soyut düşünceden oluşmamaktadır. Fransız İhtilali ile Sanayi Devrimi'nin beraberinde getirdiği soyut düşünceler daha sonra meydan çıkan ideolojik düşünceler, gelenekli siyasi fikirlerin dağılmasına neden olmuştur. Aynı zamanda modern hukukun temellerinin de atılmasına yeni bir Avrupa kavramının temellerini oluşmasına neden olmuştur. Demokratikleşme sürecinin doğması ile beraber sanatçıların eserlerini ve yaşamlarını derinden etkilemiştir. Sanatçıların eserlerinde ise, kişisel çalışmaların yansıttığı ve 19 yüzyılda dejenerasyon sorunlarının ortaya çıkması, materyalist düşüncenin giderek baskınlaşması sanatçıların çalışmalarında ele alınan konular arasında olduğu görülmektedir (Antmen, 2008, s. 18)

3.2. Seramik Ve Cam Sanatına Etkileri (Art Nouveau)

19. yüzyılda Avrupa'da pek çok değişim ve gelişim modern mimari algının doğmasını sağladığı görülmektedir. Şehirleşmenin giderek hız kazanması ve konutlara ihtiyaç duyulması, fabrika ve kamu binaların sayısının artmasına neden olmuştur. 19. Yüzyılda mimarlığı etkileyen malzemelerin çeşitlenmesi ile önemli gelişmeler meydan gelmiştir. 19 yüzyılda malzeme olarak tuğla, ahşap ve taş gibi malzemelerin yanı sıra çelik, demir ve cam malzemelerde tercih edilmiştir. Mühendisler cam ve çelikten faydalanarak duvar ve tavanlarda genellikle saydam yapılar yaratmışlardır. 18851 yılında İngiltere'de organize edilen Dünya Sergisi için yapılan Kristal Saray, büyük iç

mekan, saydam ve ince duvarlarla örtünmüş cam ve demir sayesinde yeni bir mimari görünüm kazanmıştır. Cephe malzemesi olarak camın tercih edilmesi yaygınlaşmıştır (Mutlu, 2001, s. 195). Nouveau döneminde mimaride kapsamlı olarak süsleyici ürünler ya da kullanıma yönelik objeler şeklinde görülmüştür.

3.2.1. Seramik Sanatına Etkileri (Art Nouveau)

İngiltere’deki seramik imalathaneleri 19. Yüzyıl boyunca dekoratif ve fonksiyonel mutfak takımları üretiminde oldukça başarılıdır. Fabrikalarda seri üretime geçilmesi ile kaliteli transfer baskı yöntemi kullanılması tek biçim olan grup imatları olası hale getirmiştir (Cooper, 2000, s. 236).

Sanayi devriminde çeşitli yöntemlere bağlı olarak seramik malzemelerinin dayanıklılığının artması ve nispeten daha ucuz olması nedeni ile endüstriyel arenada kullanılması ile ilgili talepleri de artırmıştır. Seramik üreticilerinin kimyevi maddeleri taşımak için kullandıkları santral, kap ve elektrik yalıtkanları endüstriyel seramikler olan talebi de arttırmıştır. Bu durum endüstriyel üretimler için bir avantaj ve gereklilik olmasına rağmen sanatsal olan seramik üretimleri için aynı sonuçlara ulaşılmamıştır. Avrupa’da 19. yüzyılda pek çok sanat düzeninde gözükten eklektik tarzın hızlı üretime geçmesi ile meydana gelen problemler, seramik sanatını da negatif açıdan etkilediği görülmektedir. 19 yüzyılda yapılan üretimlerde, gündemde olan ve talep gören popüler desenler tercih edildiği görülmüştür. Sonuç olarak aşırı işlemeli ve rmaşık bir stil meydana çıkmıştır. 19 yüzyılın sonlarına doğru Art Nouveau akımının doğması ile değişmiştir (Cooper, 2000, s. 246-247).

Resim 1: Moorcroft, Vazo, Rölyef Konturlu Dekor Metot, 1903, Erişim Tarihi: 06.06.2017

Seramik sanatçıları, gelenekli formlarını sınırlamalarını çürütmek ve nitelikli dizaynları ile seramik sanatına doğru yön verdikleri görülmüştür. O dönemde imalatına önem veren Stoneware kullandığı malzeme ile Amerika ve Avrupa’da sanatsal seramik üretimini ortaya çıkarmıştır. Bilimsel bilgi ve gelişmiş teknik donanımları ile seramik sanatına çok fazla avantajlar sağladığı bilinmektedir. Zanaatçı ve sanatçı beraberliği ile üretilen Nouveau seramiklerine örnek olarak Fransa’da Galle ve İngiltere de ise, Dresser gösterilebilir (Hardy, 1988, s. 100).

Seramik sanatında tarihsel bakış açısı olarak üretilen şatafatlı bir şekilde düzenlenen üretimlere ilk tepki Avrupa’dan gelmiştir. Pugin, Ruskin ve Morris’in Gotik stile geri gel daveti mimari alan olmak üzere, pek çok sanat disiplininde çalışan sanatçılar ve zanaatçılar tarafından cevap gelmiştir. Modern stilde natüralist hava, bükümlü dal, düşsel bitkiler, çiçekler, hayvan ve kişi figürleri, mitolojik canlılara benzeyen yarı insan, yarı hayvan gibi farklı organizmaların genel olarak tercih edildiği görülmektedir. Art Nouveau kendi stilini oluştururken, diğer sanatçılarda on altı farklı şekilde, dekor yöntemleri ve renkler, sırlar denemeye başlamıştır. İngiliz tasarımcısı olan William Moorcroft’un gonaları ve tavus kuşu gibi illüstrasyon kullandığı, Florian seramikleri olarak nitelendirilen kabartma desenli üretimleri olarak gösterilir (Miller, Art Nouveau. , 2004, s. 130). Organik olmayan maddelerin bir araya getirilerek farklı yöntem ve tekniklerle şekil verilmektedir. Daha sonra sırlanma işlemi ile direnç kazanan kadar pişirilme işlemidir. Seramik bir sanat dalı olarak bilinmektedir. Seramik sanatı Nouveau akımı ile beraber yeni adımlar atmıştır. Yeni stil ve üsluplar malzemeler kullanılmaya başlanmıştır. Art nouveau akımında en sık

kıvrımlı dallar, hayvan ve bitki figürleri, kullanıldığı görülmüştür. Bu dönemde özellikle orkide, leylak ve çiçek desenleri çok fazla tercih edildiği görülmektedir Arcasoy, 1983, s. 1) .

3.2.2. Cam Sanatına Etkileri (Art Nouveau)

Art Nouveau döneminde cam sanatı ile ilgili gelişmeler ülkelere göre değerlendirildiğinde cam üretimim ve dekor tekniklerinde farklılıkların olduğundan bahsetmek mümkündür. Üreticilerin ve kimyagerlerin beraber ışmaya başlaması ile fırın yapım tekniklerinin gelişmesini de ortaya çıkarmıştır. O dönemdeki sanatçıların deney bağılı çalışmaları 19 yüzyılda karakterize olup muazzam farklı biçimlerde, renkler ve bezeme gibi tekniklerin oluşmasını da gündeme getirmiştir. Cam geçmişten günümüze kadar lüks olarak bilinen ve cam üfleme ile daha büyük alanlara yayıldığı görülmektedir. 19 yüzyıldan bugüne kadar gelişme gösteren cam üretimi presleme ve şekillendirme ile ilk defa Avrupa’da gelişim gösterdiği bilinmektedir (Tait, 1991, s. 197).

Pres tekniği ile cam eşya kullanımında seri üretime geçmesi ile faydalı olmuştur. Camın maliyetinde azalış olması ile günlük yaşamda kullanımı da artmıştır. Yüzyılın ilk çeyreğın de ise, soğuk cam Avrupa’da üstün konuma gelmiştir (Klein & Lloyd , 1989, s. 170) .

17. yy. sonuna doğru varlığı tanınan cam yüzeyinin asit ile oyma düşüncesi gelişmiştir. 1770’de, Swede Carl Wilhelm Scheele tarafından hidroflorik asit icat edilene kadar nadir olarak kullanılmaya başlamıştır. Acidetching (yakma, asitle oyma) bu yöntem 1850’lerde ise süsleme ve sofrta takımları camın süslenmesinin bir yolu olarak kapsamlı bir şekilde yayılmıştır. Farklı bir teknik ise soğuk cam işleme de acid-polishing (asitle parlatma) olarak bilinmektedir. Bu teknik Nouveau döneminde cam sanatında geniş bir alanda kullanılmaya başlandığı görülmüştür. Bu tekniği en çok kullanan kişiler ise Emile Gallé ve Daum Kardeşler olarak bilinir (Miller, 2004, s. 71).

3.2.2.1. Nouveau Akımı’nın (Cam Sanatına) Yankılarının Görüldüğü Ülke İngiltere

İngiltere, Art Nouveau döneminde sanayi devrimin olduğu hem de akımın önemli temsilcilerinin bir arada olduğu bir alana sahip olmuştur. Zanaatçıyı ve sanatçıyı bir arada tutan Sanat ve El Sanatları Hareketi, yeni tasarlanan müze ve sergiler ile akımın fikirlerinin yayılmasına olanak sağlamıştır. Fakat Art Nouveau stili ile imalat yapan cam sanatçıların sayısının sınırlı olduğu söylenebilmektedir. Cam üretimlerinde en çok kazıma tekniği ile çiçek bitki desenleri yoğun olarak ilgi görmüştür (Klein & Lloyd, 1989, s. 218, 219).

Resim 2 : Silveria Cam Vazo, 1901, İngiltere Kaynak: Miller, 2004

İngiltere’deki mücevher tasarımcıları tarafından Art Nouveau stillerini benimsedikleri görülmüştür. Alanda tanınan isimler ise, Arthur Losenby Liberty, Robert Ashbee, Henry Wilson, Arthur Gaskin, Charles Horner, Murrle, Benett & Company örnek olarak gösterilebilir. Keltler’e ait olan illüstrasyon desenlerinin tekrardan orumlanarak tasarladığı Cymric stili ile Ashbee, Hindu sanatından ve yaradılıştan esinlenerek alarak ürettiği mücevherleri ile Gaskin, tasarladığı resimsel kompozisyonlar ve kendine has mat mine tekniği ile tanınmaktadır. Charles Horner’ın aile firması ise, makine üretimi ile Nouveau stili ile takı üretiminin yolunu açtığı görülmektedir (Resim 3’e bakınız (Miller, 2004, s. 158).

Resim 3: Mineli Gümüş Kolye, Miller, 2004

3.3. Mimari Alana Etkileri (Art Nouveau)

Mimari akımın değişimi bu yeni akımla değişiklik göstermiştir. Yeni malzemelerin kullanılmaya başlanması yapının iç ve dışının birbiri ile denge içinde olması akımın yenilikçi olduğunu yansıtmaktadır. Demirin kullanılması mimari açıdan devrim yaratmıştır. Demirin yanı sıra cam kullanımına ağırlık verilmesi de aydınlatma ve ışık çözümlerine farklı bakış açısı kazanmıştır. Bu malzemelerin yapı olarak kullanılması Nouveau'nun karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır.

Günlük yaşamda ve dekoratif amaçlı olarak kullanılmaktadır. Tabiattaki düzen Nouveau'nun akımının etkisinde kalan sanatçıların da çıkış noktası olarak görülmüştür. Kadın formlarının bükülen çizgiler, çiçeklerin sapları , üzümün taneleri, asma dalı, düşsel değişken biçimler Nouveau'nun bazı tasarım özelliklerinin vurgulamaktadır.

Mimarideki Yenilikleri;

- ✓ Demir malzemelerin tercih edilmesi
- ✓ Mimari alanda cam malzemesinin kullanılmaya başlanması ile ve ışık çözümleri ortaya çıkmaktadır.
- ✓ Aydınlatma önem kazanmıştır. Cam pencerelerle aydınlatılan basamaklar veya koridorların merkezî olarak sistemleştirilerek yeni bir düzene geçilmiştir. Asimetrikleri çeşitli, geometrik olarak tanıtmak zor ve farklı plan unsur, bükümlü, çizgisellik, tabiatın akıcılığına eğilimli bir tasarım algılayışı kazandırmıştır.

Resim 4: Antoni Gaudi-Colonia Güell

4. TEKSTİL MODA

Art Nouveau mimari alanda süsleme sanatı olarak görülmektedir. Ağırlıklı olarak mimari sanat akımıdır. Bu nedenle en çok mimari alanda kullanıldığını görebiliriz. Genellikle iç mimari alanda daha etkili olduğu görülmüştür. Bu nedenle sanat kavramı zanaat ile birlikte desteklenmeye çalışılmıştır. Zanaatçılığın canlandırılması ve teşvik edilmesi yönünde çalışmaların olduğu görülmüştür. Bundan dolayı sanatçının makine ile uyum içinde olması ve zanaatçıların da varlığını devam ettirmelerini istediler. Dönemde Nouveau'nun gururunu okşamak için dekoratif sözcüğü çok sık kullanılıyordu. Baskıların ve çalışmaların neyi anlattıklarından önce motiflerin göze hoş görünmesi önemliydi. Dekoratif olan eşyalara odaklanılması genel olarak ilgi duyulmasına ve yeni bir akımda öncülüğünü de ortaya çıkmıştır (Gombrich, 1999) .

Günümüz moda dünyasında Art Nouveau'nun izleri vardır. Bunlar romantik çiçek desenleri ve tabiattan esinlenerek ilham aldığı motiflerin günümüz modasında çok sık kullanılması ile karşımıza çıkmaktadır. Nouveau'nun izlerini taşıyan tasarımlar bütün dünyanın ilgisini çeken moda etkinliklerinde ve moda haftalarında sunulmakta ve beğeni kazanmaktadır. Nouvea'nun tasarımları çiçek motifleri ve el işçiliği ile hazırlanan kumaşları Dolce & Gabbana, Christian Dior, Zuhair Murad, Ralph & Russo, Ellie Saab gibi dünya moda devlerinin kreasyonlarında rastlamak mümkündür. Art Nouvea tasarımlarında organik bitki desenleri, kadınların formları ve bükülen kıvrılan çizgiler den oluşmaktadır. Bu nedenle Nouveau akımında yoğunluk olarak organik motiflerin tercih edilmesi çiçeksi bir üslubu ortaya çıkarır. Bu akıma naif dekoratif süslemelerin ön planda olduğu bir akım olarak tanımlanmaktadır. Genellikle tasarımlarda organik unsurlar kullanılmıştır. Çiçekler ya da çiçeksi dalgalanmalar tipik özellikleri olan Art Nouveau sanat akımından esinlenerek hazırlanan tasarımlar günümüz moda tekstilinde, dünyaca tanınmış tasarımcılar tarafından sıklıkla kullanılmaktadır.

4.1. Moda Sektöründe Art Nouveau Etkileri

Resim 5: Art Nouveau Aplike Elbise , 2017

Resim 6: Amour En Cage Art Nouveau izleri taşımaktadır. 2016

5. SONUÇ

Bu araştırmada Art Nouveau akımının moda ve tekstil üzerindeki etkileri incelenmiştir. Art Nouveau tarzını oluşturan unsurlara değinilmiştir. Tasarımlarına etki eden kaynaklar doğrultusunda giyim dizaynlarının yapısı incelenmiştir.

Art Nouvea'nın sanat akımı seramik, cam ve mimari alanlar gibi geniş bir yelpazede etkilerinin ağırlıkta olduğu gibi moda ve tekstil sektörünün de etkili olduğu görülmüştür. Literatür araştırmaların da moda kültürünün önemli bir parçası olan yumuşak bükümlü hatların yoğun olarak kullanıldığı, süslemeleri ile ön plana çıkan sanat akımlarından biri olan Art Nouveau akımının moda sektörünü çok etkilediği görülmektedir. Dünyaca tanınmış tasarımcıların, Art Nouveau izleri taşıdığı sonucuna varıldığı görülmektedir.

Doğadan esinlenerek, organik ve bitkisel süslemelerin ortaya çıktığı naif ve bükümlü konturler tasarımlarda görülmektedir. Bu nedenle müşteriler tarafından beğeni kazanmıştır. Sonuç olarak Art Nouveau akımı mimariden mücevherlere, endüstriyel ürünlerden dekorasyona kadar farklı alanlarda etkili olmuştur. Çalışmamızda dünyaca ünlü markaların, Dolce & Gabbana, Christian Dior, Zuhair Murad, Ralph&Russo, Ellie Saab gibi dünya moda sektörünün önde gelen isimlerinden markaların tasarımları yansıtılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Alptekin, E. (2010). Tekstil Sektöründe Teknolojik Gelişme ve Rekabet Gücü: İstanbul:: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. .
- Antmen, A. (2008). Sanatçılardan Yazılar ve Açıklamalarla 20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar. . İstanbul: : Sel Yayıncılık.
- Arcasoy, D. (1983). Seramik Teknolojisi,. İstanbul.: Güzel Sanatlar Fakültesi Yayın.
- Aydoğdu, G. (2012). Çukurova Kalkınma Ajansı Hazır Giyim ve Konfeksiyon. Araştırma Raporu (2012 / 02):: Adana.
- Cooper, E. (2000). 10,000 Years of Pottery. Philadelphi: University of Pennsylvania Press.
- Ergür, A. (2002). Tekstil Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Boğaziçi Yayınev.
- Ezacıbaşı Sanat Ansiklopedisi. (2008). Ezacıbaşı Sanat Ansiklopedisi. İstanbul: Yem Yayıncılık.
- Gombrich, E. (1999). Sanatın Öyküsü. (E. Erduran, & Ö. Erduran, Çev.) İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Günay, D. (2002). Sanayi ve Sanayi Tarihi. Mimar ve Mühendis Dergisi,, 8-14.
- Güvenç, B. (1999). İnsan ve Kültür. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Hardy, W. (1988). A Guide To Art Nouveau Style. London:: Apple Press.
- İnalçık, H. (2008). Türkiye Tekstil Tarihi Üzerine Araştırmalar. . Ankara: : İş Bankası Kültür Yayınları.
- Klein, D., & Lloyd , W. (1989). History of Glass. New York: Crescent Boks.
- Kuzucu, Y. (2009). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türk Tekstil Tarihinin Gelişim. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Marc, D. (2005). Anadolu Uygarlıkları. Ankara: : Dost Yayınları.
- Michael, R. (1996). Mezopotamya ve Eski Yakınoğu. Atlaslı Büyük Uygarlıklar Ansiklopedisi. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Miller, J. (2004). Art Nouveau (1 b.). New York: DK Publishing, Inc.
- Miller, J. (2004). Art Nouveau. . New York: : DK Publishing, Inc.
- Mutlu, B. (2001). Mimarlık Tarihi Ders Notları. Türkiye: Mimarlık Vakfı Enstitü Yayınları.
- Özgümüş , C. (2013). Çağlar Boyu Cam Tasarımı. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat.
- Pelichet, E., & Duperrex , M. (1976). La Céramique Art Nouveau. Lausanne: Jean-Pierre Laubscher.
- Sağocak, M. (2003). Tasarım Tarihi Endüstri Tasarımında 250 Yıl. Bursa: Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayını.
- Tait, H. (1991). Five Thousand Years Of Glass. Londra: British Museum Press.
- Tanilli , S. (2016). Uygarlık Tarihi. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- Turgut, G. (2010). Teknolojik Koşulların Modaya Olan Etkileri. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.